

MANIFESTĂRILE ȘTIINȚIFICE ALE INSTITUTULUI „BUCOVINA” ÎN ANUL 2024

OVIDIU BĂTĂ
Institutul „Bucovina”, Rădăuți
E-mail: bataovidu@yahoo.com

The Scientific Events of the “Bukovina” Institute in 2024

(Abstract)

The international scientific conference “Bukovina – European Culture and Spirituality. Imperial Symbolism and Socio-Economic Realities”, the 32nd annual session of papers and scientific communications organized by the “Bukovina” Institute of the Romanian Academy, an event dedicated to commemorating the personalities of Eudoxiu Hurmuzachi and Iancu Flondor, took place in the Conference Hall of Gerald’s Hotel in Rădăuți, on October 3–4, 2024. Researchers, university professors, teachers, archaeologists, museum curators, priests, and doctoral students from Romania (Iași, Suceava, Botoșani, Rădăuți, Sucevița, Câmpulung Moldo-venesc), Poland (Zielona Góra, Poznań), and Ukraine (Chernivtsi) presented 47 scientific papers addressing a wide range of topics, many of them original, most relating to the past and present of Bukovina, philology, and folklore studies.

Throughout 2024, the “Bukovina” Institute organized monthly internal colloquia and scientific seminars focusing on themes related to Bukovina.

Keywords: “Bukovina” Institute, scientific conferences, research, opinion, debate, dialogue.

(Rezumat)

Conferința științifică internațională „Bucovina – cultură și spiritualitate europeană. Simbolică imperială și realități socio-economice”, cea de a XXXII-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina” al Academiei Române, manifestare dedicată evocării personalităților Eudoxiu Hurmuzachi și Iancu Flondor, s-a desfășurat în Sala de conferințe a Hotelului Gerald’s din Rădăuți, în 3-4 octombrie 2024. Cercetători științifici, cadre didactice universitare, profesori, arheologi, muzeografi, preoți, doctoranzi din România (Iași, Suceava, Botoșani, Rădăuți, Sucevița, Câmpulung Moldovenesc), Polonia (Zielona Góra, Poznan), Ucraina (Cernăuți) au susținut 47 de comunicări științifice care au abordat o largă paletă de subiecte, multe cu caracter inedit, majoritatea referitoare la trecutul și prezentul Bucovinei, filologie, folcloristică, medicină etc.

În decursul anului 2024, Institutul „Bucovina” a organizat lunar o serie de colocvii și seminarii științifice interne cu tematică referitoare la Bucovina.

Cuvinte cheie: Bucovina, comunicări științifice, istorie, cultură, spiritualitate, cercetare, dezbateri, dialog.

Dedicată evocării personalităților Eudoxiu Hurmuzachi și Iancu Flondor, Conferința științifică internațională „Bucovina – cultură și spiritualitate europeană. Simbolică imperială și realități socio-economice”, cea de a XXXII-a sesiune anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina” din Rădăuți, s-a desfășurat în zilele de 3 și 4 octombrie 2024 în Sala de conferințe a Hotelului Gerald’s din Rădăuți. La lucrările conferinței, desfășurată în format hibrid, s-au înscris cu comunicări persoane pasionate de istoria și cultura Bucovinei – cadre didactice universitare, cercetători, arheologi, muzeografi, doctoranzi, profesori, preoți.

Cele 47 de comunicări, din 51 înscrise în Programul conferinței, au fost susținute de conferențieri din România (Iași – Universitatea „Al. I. Cuza”, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Centrul de Antropologie „Olga Necrasov”; Suceava – Universitatea „Ștefan cel Mare”, Muzeul Național al Bucovinei, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”; Rădăuți – Institutul „Bucovina”, Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”; Botoșani – Memorialul Ipotești, Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu”; Câmpulung Moldovenesc), Austria (Universitatea din Viena, Institutul de Cercetare a Istoriei Austriei), Polonia (Universitatea din Zielona Góra, Universitatea „Adam Mickiewicz” din Poznan, Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe) și Ucraina (Cernăuți – Universitatea Națională „Iurii Fedkovych”, Centrul de Studii Bucovinene al Universității Naționale „Iurii Fedkovych”, Institutul de Studii Politice și Capital Social).

Cuvântul de deschidere a conferinței adresat de cs II dr. Marian Olaru, directorul Institutului „Bucovina” al Academiei Române, a fost urmat de mesaje de salut venite din partea ing. Gheorghe Flutur, președinte al Consiliului Județean Suceava, Bogdan Loghin, primarul municipiului Rădăuți, prof. univ. dr. George-Liviu Maha, președinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, rector al Universității „Al. I. Cuza” din Iași.

Prima zi a conferinței, joi, 3 octombrie 2024, a debutat cu patru comunicări ce au avut ca subiect evocarea personalității lui Eudoxiu Hurmuzachi și a lui Iancu Flondor: – cs II dr. Ștefan Purici, „Eudoxiu Hurmuzachi – educație, istorie și politică în Bucovina secolului al XIX-lea”; – dr. Liviu Papuc, „Eudoxiu Hurmuzachi – după 150 de ani (ecouri de presă la moartea sa și câteva discursuri în Senatul Imperial)”; – preot drd. Porfirie Prisecaru, „Iancu Flondor și Vladimir de Repta”; – prof. dr. Gabriela Pogorevici, „Mărturii postume despre personalitatea lui Iancu Flondor”.

După prezentarea a trei noutăți editoriale – Mircea Streinul, *Scrieri*, ediție îngrijită de Mircea A. Diaconu, Chișinău, Editura „Știința”, 2014 (Mircea A. Diaconu); Lascăr Luția, *Scrieri*, ediție îngrijită și prefațată de Liviu Papuc, Iași, Editura „Timpul”, 2024 (Ion Filipciuc); Nicolae Cojoc, *Familia Porumbescu. Contribuții biografice*, ediție întocmită de Ion Filipciuc, Câmpulung Moldovenesc, Biblioteca „Miorița”, 2023 (Ion Filipciuc) – au susținut comunicări: – cs II dr. Marian Olaru, Rădăuți: „Bucovina la sfârșitul secolului al XIX-lea – mecanismele schimbării: demografie și învățământ”; – conf. univ. dr. Liubov Melnychuk (Cernăuți), „Cultura Cucuteni-Tripolie: avanpostul răsăritean al civilizației europene” (online); – dr. Constantin Ungureanu, „Ocuparea și anexarea Bucovinei

(1774–1776)”; – cercet. dr. Borbala-Zsuzsanna Török (Institutul de Cercetare a Istoriei Austriei, Universitatea din Viena), „Civil Procedural Reforms in the Late Habsburg Monarchy Between Social Politics and Capitalist Efficiency”/ „Reformele civile procedurale în perioada târzie a Monarhiei Habsburgice între politică socială și eficiență capitalistă” (online); – conf. univ. dr. Radu-Florian Bruja, „Johann Zilinski – elev al Gimnaziului Superior Greco-Oriental din Suceava (1891–1898)”; – drd. Ioan-Gabriel Chiraș, „Concesiunea Crawley din 1875. Căile ferate române după eșecul Strousberg”; – drd. Nicolai-Aurel Coroamă, „Calea ferată Vatra Dornei – Ilva Mică. Conectarea Bucovinei cu Transilvania (1934–1938)”; – drd. Mihaela Hură, „Dansul popular românesc în viziunea lui Ovidiu Bîrlea”; – prof. dr. Adrian-Nicolae Puiu, „Nicolae Ionescu – promotorul primei disidențe în istoria liberalismului românesc” (online); – drd. Mirela-Cristina Coman, „Identitate personală / identitate narativă în romanul «Vremea minunilor» de Cătălin-Dorian Florescu” (online); – cs III dr. Elena Pascaniuc, „Perioade cheie ale folcloristicii din Bucovina – o analiză cronologică”; – cs III dr. Rodica Jugrin, „Dilemele unificării: dezbateri parlamentare asupra administrării Bucovinei (1919–1922)”; – conf. univ. dr. Ihor Piddubny (Cernăuți), „Viața de zi cu zi a Cernăuțului în perioada interbelică: evenimente reflectate în documente și publicații”; – prof. Magdalena Pokrzynska (Zielona Gora), „Model participativ de documentare a patrimoniului cultural – inventarul cimitirelor poloneze și arhitectura sacră minoră în Poiana Micului și Vicșani” (online); – dr. Serghei Hakman (Cernăuți), „Problema Bucovinei în relațiile ruso-române în perioada Primului Război Mondial” (online); – drd. Constantin-Andrei Pătrăucean, „Cine sunt huțulii? Contradicții asupra originii huțulilor din Bucovina”; – drd. Eugen Mihăilă, „Școala vrânceană – istorie și evoluție. Comuna Paltin” (online); – drd. Viorel Antimirescu, „Moșia Schitului Vrancea (Valea Neagră)” (online). Moderatori în prima zi a reuniunii au fost Marian Olaru și Rodica Jugrin.

În cea de a doua zi a conferinței, vineri, 4 octombrie, moderatori Ștefan Purici și Elena Pascaniuc, au susținut comunicări: – prof. univ. dr. Helena Krasowska (Varșovia), „Cercetarea meșteșugurilor polonezilor din Pleșa” (online); – dr. Ala Sainenco, „De la Hurmuzachi și Eminovici, la Petrino și Eminescu”; – cs II dr. Lucia Țurcanu, „Dimitrie Petrino – «bardul Bucovinei», descendent din Hurmuzachi”; – cs I dr. Luminița Botoșineanu, conf. univ. dr. Ana-Maria Minuț, „O trăsătură dialectală în morfosintaxa verbului din graiurile bucovinene: trecerea analogică de la conjugarea a III-a la conjugarea a II-a” (online); – conf. univ. dr. Ion Lihaciu, „Reviste literare de limbă germană din Bucovina” (online); – cs I dr. habil. Bogdan-Petru Niculică, „140 de ani de la nașterea universitarului Teofil Sauciuc-Săveanu. De la universitate și arheologie la temnița comunistă”; – dr. Alis Niculică, „Studentul Eugen Dimitriu, deținut politic în închisoarea din Suceava (iunie 1948 – aprilie 1949)”; – preot drd. Ilie Molea, „Biserica Ortodoxă din Bucovina în perioada austriacă (1775–1918). Repere istorice”; – drd. Carmen Sandu, „Numirea lui Teodor T. Burada în funcția de epitrop al Bisericii «Sf. Atanasie și Chiril» din Iași” (online); – prof. drd. Elena Florea, „Reorganizarea vieții politice românești din Bucovina după terminarea Primului Război Mondial”; – conf. univ. dr. Hanna Skoreyko (Cernăuți), „Convertiri confesionale în Bucovina

în secolul al XIX-lea: tendințe, amploare, factori” (online); – cs dr. Carol-Alexandru Mohr, „Disoluția identității grupurilor etno-religioase germane din Bucovina”; – dr. Ion Filipciuc, „De la Șipot, mai la vale”; – dr. Alexandru-Ovidiu Vintilă, „Traducătorul Traian Brăileanu”; – dr. Jan Romaniszyn, prof. dr. Przemyslaw Makarowicz (Poznan), dr. Bogdan-Petru Niculică, dr. Sorin Ignătescu, dr. Vasile Budui (Suceava), dr. Angelica Simalcsik (Iași), „Proiectul multidisciplinar polono-român «Valurile Kurganizării». Situația istorică actuală, perspective”; – cs III dr. Harieta Mareci-Sabol, „«Boala socială» – prilej de cercetare științifică și implicare comunitară în Bucovina anilor 1890–1910”; – prof. univ. dr. Aleksandr Dobrzhansky (Cernăuți), „Cu privire la evaluarea activității științifice și social-politice a bucovineanului Hryhoriy Kupchanko”; – drd. Cezar-Paul Olteanu, „Evrei din județul Câmpulung în primele trei decenii din secolul al XX-lea. Aspecte demografice” (online); – prof. dr. Isabel Vintilă, „Sub semnul istoriei nefaste a celei de a doua conflagrații mondiale: artiști evrei născuți în România”; – cs III dr. Ovidiu Bătă, „Putna – centru industrial din Bucovina istorică”; – dr. Elena Pintilei, „Din corespondența lui I. G. Sbiera cu Vincențiu Babeș”; – lect. univ. dr. Gina Puică, „Un poet postmodern român la Cernăuți: Dumitru Mintencu”; – drd. George Ursu, „Periplurile bucovinene ale geografului francez Emmanuel de Martonne”; – lect. univ. dr. Marin Gherman, „Situația comunității românești din regiunile Cernăuți, Transcarpatia și Odesa în cel de al treilea an de război pe scară largă (barometru social)”; – conf. univ. dr. Natalia Nechaeva-Yuriyчук (Cernăuți), „Interacțiunea interetnică în zona de frontieră ucraineano-română în starea de război ruso-ucrainean” (online).

Rezumate ale comunicărilor științifice au fost prezentate în limbile de comunicare ale conferinței de Ștefănița-Mihaela Ungureanu (în și din engleză), Carol Mohr (în și din germană), Ștefan Purici și Serghei Hakman (în și din ucraineană).

Prezentarea comunicărilor a fost urmată de dezbateri, în cadrul cărora s-a discutat pe tema celor prezentate, pe modalitățile de investigare și cercetare iar conferențiarilor au răspuns întrebărilor venite din partea asistenței.

În cadrul obișnuitului „Semnal editorial” de la încheierea lucrărilor conferinței au fost prezentate noi apariții editoriale referitoare la Bucovina: – *Timp și devenire. Personalități din istoria Bucovinei*, cuvânt-înainte de Mircea A. Diaconu, ediție îngrijită de Rodica Jugrin, Elena Pascaniuc și Marian Olaru, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023 (Marian Olaru); – *Legislație silvică, de vânătoare și pescuit în Bucovina (1775–1918)*, ediție îngrijită de Ovidiu Bătă și Ștefănița-Mihaela Ungureanu, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023 (Ovidiu Bătă); – Mircea Irimescu, *Universitari în/din Bucovina, vol. I A-G, vol. II H-O, vol. III P-Z*, Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, seria Dicționare Bucovina, nr. 2, Suceava, Editura IPrint, 2024 (Mircea Irimescu).

Periodicul Institutului „Bucovina”, revista „Analele Bucovinei”, anul XXXI, nr. 1 (62) și nr. 2 (63), 2023 a fost prezentat de responsabilii de număr, Ștefănița-Mihaela Ungureanu, respectiv Elena Pascaniuc.

În cadrul acestei conferințe științifice cu participare internațională – 78,73% comunicatori din România, 21,27% din străinătate –, s-a remarcat preocuparea

pentru realizarea unor cercetări de calitate, bazate pe documente istorice autentice, care să aducă în atenția celor interesați de istoria și cultura Bucovinei și a acestei părți de Europă, teme noi sau mai puțin cunoscute. În cadrul dezbaterilor, au fost sugerate și identificate noi forme de colaborare științifică între cercetătorii participanți și între diferitele instituții reprezentate la sesiunea anuală de referate și comunicări științifice a Institutului „Bucovina”.

Trebuie remarcată prezența în programul conferinței a cercetătorilor din institute de cercetare și muzee, a cadrelor didactice universitare, a doctoranzilor Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava (29,78% din comunicatori) și a pasionaților de istorie din centre universitare ale țării (Iași, Suceava), din Austria, Polonia și Ucraina, fapt ce dovedește înscrierea instituției academice din Rădăuți în fluxul științific internațional, prestigiul pe care echipa de cercetători de la Institutul „Bucovina” din Rădăuți al Academiei Române a dobândit-o pe plan național și internațional.

Manifestarea științifică din 3–4 octombrie 2024 a oferit cadrul optim atât pentru intervențiile rostite cât și pentru discuțiile și dezbaterile metodologice și conceptuale ulterioare, toate ilustrând însemnătatea abordării interpretativ-documentare a istoriei în multiplele sale ipostaze.

În decursul anului 2024, Institutul „Bucovina” a organizat și o serie de colocvii și seminarii științifice interne: „Bucovinenii și Mica Unire” (22 ianuarie); „Noutăți istoriografice privitoare la istoria modernă a Imperiului Habsburgic și a Bucovinei” (12 februarie); „Bucovineni în spațiul concentraționar. Documente din arhiva CNSAS” (15 aprilie); Lansarea filmului *Viața și activitatea poetului Vasile Tărățeanu, m. o. al Academiei Române*. Activitatea editorială a Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți (18 mai); „Contribuția Institutului «Bucovina» la valorificarea fondului arhivistic al Bucovinei” (23 mai); „Personalități din istoria Bucovinei – Eudoxiu Hurmuzachi (1812–1874)” (30 mai); „Documente privitoare la familia Flondor în Arhivele de Stat ale Regiunii Cernăuți” (6 iunie); „Documente privitoare la Bucovina și Basarabia – Fondul 706, *Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul civilo-miliar al Basarabiei, Bucovinei și Transnistriei*, Arhiva de Stat al Republicii Moldova” (27 iunie); „Bucovina. Microistorii sociale în condicile cronicele parohiale” (11 septembrie); „Deportare și exil. Bucovineni după al Doilea Război Mondial” (24 octombrie); „Conștiință națională și rezistență anticomunistă în Munții Bucovinei. Partizanii Vasile Motrescu, Constantin Cenușă și Vladimir Macoveiciuc” (10 noiembrie); „Bucovina în anul 1918: de la provincialism la unitate națională” (28 noiembrie); „România Mare: visul unității naționale și realizarea Marii Uniri din 1918” (2 decembrie).